

УДК 343: 349,6 (477)

A. Gmirin

MENTAL ELEMENT OF A CRIME OF UNLAWFUL MANUFACTURING, STORAGE, SALE OR TRANSPORTATION FOR SELLING PURPOSES OF EXCISABLE GOODS

А.А. Гмирін

здобувач кафедри

кримінального права, кримінології,

цивільного та господарського права

ВНЗ «Національна академія управління»

м. Київ

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА ЗЛОЧИНУ НЕЗАКОННЕ ВИГОТОВЛЕННЯ, ЗБЕРІГАННЯ, ЗБУТ АБО ТРАНСПОРТУВАННЯ З МЕТОЮ ЗБУТУ ПІДАКЦИЗНИХ ТОВАРІВ

Постановка проблеми. Питання, що стосуються суб'єктивної сторони злочину, передбаченого ст. 204 КК України, мають важливе теоретичне та практичне значення. Тому ця проблема потребує належного дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми суб'єктивної сторони злочину, передбаченого ст. 204 КК України, певною мірою досліджували такі науковці, як: П.П. Андрушко, В.Я. Тацій, О.О. Дудоров, М.І. Хавронюк, В.К. Матвійчук, М.Й. Коржанський, Н.О. Гуророва, В.О. Навроцький, М.М. Мінаєв та ін. Проте, ці важливі як в теоретичному, так і в практичному плані, дослідження, не знайшли свого належного висвітлення.

Мета статі полягає у з'ясуванні суб'єктивної сторони злочину незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів.

Основні результати дослідження. Під суб'єктивною стороною злочину в науці кримінального права розуміють психічне ставлення особи до вчиненого нею суспільно небезпечного діяння і його наслідків, що характеризуються конкретною формою вини, мотивом і метою злочину [1, с. 115]. Утворюючи психологічний зміст суспільно небезпечного діяння ця сторона злочину є його внутрішньою (по відношенню до зовнішньої об'єктивної сторони злочину) стороною — невід'ємною від суб'єкта [1, с. 115]. Проблема суб'єктивної сторони злочинів і досліджуваного складу злочину, зокрема, відноситься до числа найменш вивчених [2, с. 392—396; 3, с. 25—30; 4, с. 6—73; 5, с. 144—148; 6, с. 11—15; 7, с. 438—509]. Це робить її надто актуальною, особливою в сучасний

період боротьби з господарськими злочинами і, зокрема, передбаченим ст. 204 КК України. Невирішеність багатьох питань, що стосується суб'єктивної сторони складу злочину, передбаченого ст. 204 КК, вимагає розгляду деяких загальних питань цієї проблеми, без яких подальше дослідження може мати певні труднощі та дискусійні моменти. Проте, це буде упущенням, до того часу, поки людина через призму свідомості (психологічну ознаку) не зрозуміє, що своєю негативною діяльністю людина найбільш загрожує відносинам, що забезпечують умови (стосунки) з належного, тобто встановленого чинним законодавством України, справляння акцизного збору з підакцизних товарів до Державного бюджету. Оскільки поведінка людини, в тому числі й злочинна, являє собою органічну єдність зовнішньої (фізичної) і внутрішньої (психологічної) сторін, тому злочин характеризується з допомогою ознак, що відносяться не тільки до зовнішньої, але й до внутрішньої сторони діяння. Кожна з цих ознак, в тому числі і ознаки суб'єктивної сторони, повинна бути вичерпно досліджена у випадку застосування кримінально-правової норми (ст. 204 КК), щоб, юридична характеристика указаної кримінально-правової норми повністю співпала з законодавчим її описанням.

Зазначена вище вимога набуває особливої важливості для застосування ст. 204 КК, оскільки найменший відступ від принципу законності в зазначеному питанні може потягти за собою тяжкі наслідки. Між тим в практичній діяльності ще зустрічаються непоодинокі випадки засудження за діяння без вини, а також призначення покарання, що не відповідає ступеню вини особи. Ці помилки досудового слідства і суду можуть мати різні чинники: 1) більш складний процес установлення і доказування ознак суб'єктивної сторони ніж об'єктивної; 2) відсутність, в переважній більшості, повного законодавчого описання юридичної характеристики конкретного діяння (зокрема, в ст. 204 КК); 3) недооцінка значення суб'єктивних ознак і їх поверхневе дослідження; 4) вільне тлумачення таких інститутів кримінального права: суб'єктивна сторона, вина, мотив і мета (які не співпадають з їх законодавчим описанням) тощо.

Не претендуючи на остаточне вирішення проблем суб'єктивної сторони, як кримінально-правового інституту і маючи на увазі обмеження за обсягом роботи, ми зосередимося лише на вивченні тільки тих із них, що безпосередньо зв'язані з висновками по темі вказаного дослідження. В юридичній літературі суб'єктивна сторона злочину і, зокрема, передбаченого ст. 204 КК, визначається як психічне ставлення особи до вчиненого нею діяння із певною формою вини, мотивом і метою [8, с. 115]. Таким чином, як вірно вказують В.К. Матвійчук і С.А. Тарарухін, однією і тією ж формулою психічного ставлення позначається і частина, і ціле — суб'єктивна сторона й вина [9, с. 5]. Це, на нашу думку, приводить до стирання межі між ними та іншими далекоглядними цілями, а також зв'язано з питанням про зміст суб'єктивної сторони злочину, точніше — про її співвідношення з виною.

Іноді, щодо суб'єктивної сторони, вказується дещо інакше, що це є психічне ставлення особи до вчиненого ним суспільно небезпечного діяння та до його наслідків, яке характеризується виною, мотивом і метою злочину [10, с. 161]. Проте і таке визначення не повністю обґрунтоване, оскільки психічне

ставлення суб'єкта являє собою вину у формі умислу і необережності, а вся суб'єктивна сторона включає в себе не лише названі, а й інші компоненти, зокрема, емоції, що проявляються в злочинній поведінці.

Враховуючи те, що зазначені вище питання залежать від вирішення питання про співвідношення суб'єктивної сторони і вини, то коротко розглянемо ці загальнотеоретичні питання з врахуванням обмеженого обсягу цієї роботи. З цієї проблеми питання висловлені три основні судження: 1) П.С. Дагель вважає, що вина представляє собою внутрішню, суб'єктивну сторону злочину, психічне відношення суб'єкта до свого суспільно небезпечного діяння і його наслідків, виражене в злочині [11, с. 78]. Іншими словами цей вчений ототожнював суб'єктивну сторону і вину, наголошуючи на тому, що інтелектуально-вольова діяльність людини нерозривно зв'язана з мотивацією і емоційною діяльністю [12, с. 41]. Обґрунтовуючи свою думку він зазначав, що точка зору, яка обґрунтовує тезис про те, що суб'єктивна сторона не вичерпується виною, а включає в себе поряд з виною мотив і мету злочину, заснована на змішанні суб'єктивної сторони злочину (вини) і ознак складу злочину, що характеризують цю суб'єктивну сторону (умисел, необережність, мотив, мету, афект, завідомість тощо), а також на змішанні понять змісту і форми вини [13, с. 123]. У оцінці такої позиції слід погодитися з думкою А.І. Рарога: 1) що ця позиція не переконлива в теоретичному відношенні і несприятлива — в практичному; 2) що ототожнення вини і суб'єктивної сторони не відповідає законодавчій характеристиці вини (закон розглядає вину як родове поняття умислу і необережності і інші психологічні моменти до поняття вини не виключає). Законодавець до змісту вини (умислу і необережності) відносить лише свідомість і волю; 3) у трактуванні П.С. Дагеля вина не конкретизована з позиції юридичної характеристики і включення до вини мотиву, мети, емоцій, завідомості та інших психологічних ознак, коло яких точно не визначено, позбавляє ці ознаки самостійності (хоча в законі таке значення їм нерідко надається); 4) ця концепція страждає логічною непослідовністю, оскільки П.С. Дагель, характеризуючи вину, ставив мотив і мету на один рівень з умислом і необережністю, але аналізуючи останні він ставить мотив і мету в один ряд не з умислом і необережністю, а вже зі свідомістю і волею (тобто, що це елемент самого умислу); 5) вона суперечить положенням філософії, тому що автор стверджує, що форма вини визначається лише свідомістю і волею, а інші психологічні елементи за його ствердженням на форму вини не впливають, хоча і входять до змісту вини (що форма вини вужча, ніж її зміст) [4, с. 5–8]. Отже, ототожнення суб'єктивної сторони і вини є необґрунтованим. Натомість деякі автори розглядають вину як поняття більш широке ніж суб'єктивна сторона. Так, Ю.А. Демидов стверджує, що вина не може зводитися до якого-небудь елемента злочину, чи до умислу і необережності, чи до діяння, взятого з його об'єктивної сторони (вона однаково виражається як в об'єктивній, так і в суб'єктивній стороні злочину) [14, с. 114]. Подібно цьому автору Г.А. Злобін стверджує, що вина, яка складає суб'єктивну сторону злочинного діяння одночасно виступає як цілісна характеристика злочину в усіх його істотних для відповідальності відношеннях і що ці властивості вини роблять її необхідною

і достатньою підставою кримінальної відповідальності (в рівній мірі проти-лежним як об'єктивному, так і абстрактно-суб'єктивному інкримінуванню) [15, с. 23].

Виходячи з вищевикладеного Ю.А. Демидов і Г.А. Злобін помилково вважають, що вина є одним із елементів (ознакою) суб'єктивної сторони, а натомість, що вона включає в себе як об'єктивну так і суб'єктивну сторону злочинного діяння. З цього приводу слід погодитися з думкою А.І. Рарога, що це є не що інше, як відродження концепції «двох вин» Б.С. Утевського, яка не була сприйнята наукою і судовою практикою [16, с. 9]. Необхідно також пого-дитися з думкою А.І. Рарога, що такі судження Ю.А. Демидова, Г.А. Злобіна та інших мають під собою ґрунт непорозуміння, що в досудовому слідстві та судовій практиці термін вина застосовується в двох значеннях: а) в науці кри-мінального права поняття вини означає наявність в діяннях особи умислу і необережності; б) на практиці про вину говорять як про доказаність факту вчинення злочину конкретною особою [17, с. 15; 18, с. 50].

У вітчизняній науці кримінального права переважає думка, що психоло-гічний зміст суб'єктивної сторони злочину розкривається з допомогою таких юридичних ознак, як вина, мотив і мета, що характеризують різні форми пси-хологічної активності людини. Ці ознаки зв'язані між собою, але є самостійни-ми психологічними явищами, але не підміняють одна одну і не переходять одна в іншу та мають різне значення. Проте, все ж таки слід погодитися з В.К. Матвійчуком та С.А. Тарарухінім, що до суб'єктивної сторони злочину необхідно віднести і таку психологічну ознаку як емоції, адже вони знайшли законодавче закріплення в КК України [9, с. 6].

Не вдаючись в подальшу дискусію з приводу визначення суб'єктивної сторони та вини, я вважаю, що потрібно взяти все істотне з цих визначень і використати в дослідженні суб'єктивної сторони злочину незаконне виготов-лення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних това-рів (ст. 204 КК). В цьому аспекті слід зазначити, що ознаки суб'єктивної сто-рони конкретного складу злочину або називаються в диспозиції статті 204 КК, або визначаються характером злочинного посягання. Вони мають неоднакове призначення, так, вина є обов'язковою ознакою досліджуваного складу злочи-ну. Без неї відсутній склад злочину, а тому не може бути кримінальної відпові-дальності (ст. 2 КК). Такий підхід повністю відповідає нашій криміналь-но-правовій доктрині, за якою кримінальній відповідальності й покаранню повинні підлягати лише винні особи. Проте, вина не вичерпує повністю змісту суб'єктивної сторони складу злочину. Вина, як відомо, виражається в психіч-ному ставленні особи до вчиненого злочину у формі умислу й необережності [8, с. 179]. Зміст форми вини розкривається в ст. 24 і 25 КК. Наука криміналь-ного права розглядає вину особи, яка проявляється в злочині як факт об'єкти-вної дійсності (тобто як об'єктивну істину), яку повинен встановити слідчий, прокурор, суд. При цьому теорія кримінального права України відкидає так званий «оціночний» критерій розуміння вини, що мав місце в працях незнач-ної кількості прихильників. Так, вважаючи невдалим визначення поняття вини в традиційному її розумінні, Б. С. Утевський запропонував своє, на його

думку більш вдале визначення, включивши в нього оціночний момент [19, с. 103]. Його судження про вину як оціночну категорію, що виражена в негативному ставленні судді щодо поведінки підсудного, взята на озброєння практиками, могла б мати негативний вплив на діяльність органів правосуддя.

Методологічною основою пізнання психіки особи до вчиненого нею злочину, зокрема передбаченого ст. 204 КК, є критерій її з'ясування через аналіз діяльності особи, яка вчинила злочин [20, с. 8]. Ось чому суб'єктивна сторона злочину, на наше переконання, повинна встановлюватись через перелік юридично значимих ознак об'єктивної сторони досліджуваного складу злочину, на основі яких проводиться поділ злочинів із формальними, усіченими або матеріальними складами. Вони, зрозуміло, неоднаково відображаються у свідомості винного. Тому в кримінально-правовій доктрині приділяється значна увага з'ясуванню змісту вини у злочинах із формальним складом, до яких відносяться злочин передбачений ч. 1 та 2 ст. 204 КК. Як відомо, із цього питання в науці кримінального права існує дві точки зору. Одні автори стверджують, що у злочинах формальним складом вина виражається в психічному відношенні не тільки до дій, але й до наслідків [21, с. 27; 22, с. 6]; інші переконані, що у формальних складах, де наслідок не є ознакою об'єктивної сторони таких складів злочину, психічне ставлення до нього не впливає на форму вини і кваліфікацію злочинів (тобто в злочинах із формальними складами форма вини визначається психічними ставленнями тільки до діяння) [20, с. 74; 23, с. 11–29].

Автор повністю поділяє другу точку зору, тому що вона не ігнорує різницю між матеріальними і формальними складами, що обумовлена їх законодавчою конструкцією.

Виходячи з таких загальних передумов цього дослідження, перейдемо до розгляду суб'єктивної сторони злочину, передбаченого ст. 204 КК. У зазначеній статті КК України відсутні будь-які вказівки на суб'єктивні ознаки, за виключенням ч. 1 ст. 204 КК, де вказується на мету злочину. Разом з тим, структура об'єктивної сторони злочину незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту піддакцизних товарів, як злочину з формальним складом (ч. 1 та 2 ст. 204 КК), свідчить, що цей злочин може вчинятися лише умисно. Мотиви зазначених умисних дій можуть бути різними: невірні зрозумілі інтереси осіб, егоїзм, користь тощо. Однак вони, як відомо, на кваліфікацію вчиненого не впливають, а можуть лише бути враховані судом під час призначення певної міри покарання, або при звільненні від реального відбування покарання.

З метою глибокого з'ясування проблеми звернемося до існуючих точок зору, що є в юридичній літературі стосовно суб'єктивної сторони цього злочину, де ми з'ясуємо наступне: 1) О.О. Дудоров — заявляє, що «суб'єктивна сторона цього злочину характеризується прямим умислом. Обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони злочину, передбаченого ч. 1 ст. 204, є мета збуту. Встановлюючи її, потрібно врахувати, зокрема, кількість піддакцизних товарів, їх упаковку, характер, домовленість з особою, яка придбає ці предмети, масштаб і інтенсивність протиправних дій. Придбання, зберігання або транспортування незаконно виготовлених товарів не з метою збуту, а для власного спожив-

вання чи використання не утворює цей злочин. За наявності підстав зазначені дії можуть кваліфікуватися за ст. 198 КК. Суспільно небезпечні наслідки у вигляді заподіяння шкоди життю або здоров'ю споживачів недоброякісних підакцизних товарів, виготовлених із недоброякісної сировини, за умови психічного ставлення до цих наслідків у формі необережності охоплюються ч. 3 ст. 204 КК і не потребують додаткової кваліфікації за ст. 119, 126. У разі встановлення умислу на заподіяння шкоди життю або здоров'я людей, дії того, хто збуває підакцизні товари, слід кваліфікувати за сукупністю злочинів, передбачених ч. 3 ст. 204 і відповідними статтями розділу 2. Особливої частини КК (зокрема, стст. 115 або 121)» [24, с. 598]; 2) П.П. Андрушко — повідомляє, що із «суб'єктивної сторони всі три склади злочинів є умисними, вид умислу прямий. Обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони незаконного придбання, зберігання, транспортування незаконно виготовлених підакцизних товарів (ч. 1 ст. 204) є мета вчинення таких дій — наступний збут таких товарів. Придбання, зберігання та транспортування незаконно виготовлених підакцизних товарів для особливого некомерційного використання або споживання, тобто без мети їх збуту складів злочину, передбачених ст. 204 КК, не утворює. Психічне ставлення до наслідків у вигляді створення загрози для життя і здоров'я людей може бути або необережним, або характеризуватися непрямим умислом, а щодо отруєння людей та інших тяжких наслідків — лише необережним. За наявності щодо таких наслідків умисної вини дії мають кваліфікуватися за сукупністю злочинів за ст. 3 ст. 204 та відповідною статтею КК, якою передбачена відповідальність за умисне заподіяння шкоди» [24, с. 598]; 3) О.І. Перепелиця, В.М. Киричко, В.Я. Тацій — переконані, що суб'єктивна сторона злочину — прямий умисел, поєднаний з метою збуту незаконно виготовлених підакцизних товарів... (ч. 1 та 2 ст. 204 КК)...Суб'єктивна сторона злочину характеризується прямим умислом на вчинення зазначених дій і умислом або необережністю щодо тяжких наслідків (ч. 3 ст. 204 КК) [26, с. 217–218]; 4) А.М. Миколенко — уподобає, що суб'єктивна сторона цього злочину характеризується умисною виною і прямим умислом [27, с. 450]; 5) М.М. Мінаєв — заявляє, що «суб'єктивна сторона незаконного виготовлення підакцизних товарів та іншого незаконного поводження з ними характеризується умисною формою вини, а для... незаконного придбання, зберігання та транспортування незаконно виготовлених підакцизних товарів (ч. 1 ст. 204 КК) обов'язковою є наявність спеціальної мети — мети збуту цієї продукції... Всім розглядуваним злочинам притаманний прямий умисел... особа повинна усвідомлювати, що вона виготовляє, придбає, зберігає, транспортує та (або) збуває підакцизні товари з порушенням вимог чинного законодавства, передбачає та бажає настання суспільно небезпечних наслідків у вигляді отримання незаконного доходу від нелегального виготовлення та обігу підакцизних товарів... усвідомлення протиправності діяння є обов'язковою ознакою інтелектуального моменту умислу у складі всіх злочинів, передбачених ст. 204 КК, без виявлення якої відповідальність за цією статтею... виключається...особа умисно вчинила діяння, але до наслідків цього діяння ставилась з необережністю (ч. 3 ст. 204 КК)» [28, с. 152 — 163]; 6) О. П. Мамотенко — повідомляє, що

«суб'єктивну сторону цього злочину утворюють обов'язкові ознаки: вина й мета, вчинення злочинного діяння. Вина в основному складі злочину, передбаченого ч. 1 та 2 ст. 204 КК... характеризується прямим умислом...суб'єктивна сторона злочину, передбаченого ч. 1 та 2 ст. 204 КК, характеризується лише прямим умислом. Це означає, що з інтелектуального боку суб'єкт усвідомлює: придбання, зберігання, збут чи транспортування аналогів підакцизних товарів є незаконним через незаконність їх виготовлення. Також він усвідомлює, що своїми діями певним чином блокує доступ на ринок легальних підакцизних товарів і, відповідно, спричиняє ненадходження акцизних товарів і, відповідно, спричиняє ненадходження акцизного податку з цих товарів. З вольового боку суб'єкт бажає вчинити зазначені вище дії... за ч. 3 ст. 204 КК ...злочин характеризується прямим умислом особи щодо незаконного виготовлення товарів, зазначених у ч. 1 і 2 цієї самої статті з недоброякісної сировини (матеріалів), що становлять загрозу для життя і здоров'я людей, а так само незаконний збут таких товарів, і необережне ставлення до можливих наслідків такого діяння, що призведе до отруєння людей чи інших тяжких наслідків: заподіяння смерті, тілесних ушкоджень, майнової шкоди у великих або особливо великих розмірах» [29, с. 151].

Аналіз існуючих поглядів на суб'єктивну сторону злочину, передбаченого ч. 1 та 2 ст. 204 КК, свідчить наступне: 1) О.О. Дудоров не задекларував якої концепції вини він дотримується або змішаної, або подвійної. Крім того, цей фахівець не пов'язує з'ясування вини за особливостями конструкції складів злочину (за формальним, матеріальним і усіченим). Тому зазначив, що за ч. 1 ст. 204 КК суб'єктивна сторона цього злочину характеризується прямим умислом і метою збуту. Крім того, зазначає, що наслідки у вигляді у вигляді заподіяння шкоди життю або здоров'ю споживачів підакцизних товарів, охоплюється необережною формою вини. У той же час, коли ч. 1 і 2 ст. 204 КК, а також незаконне виготовлення товарів, зазначених у ч. 1 та 2 цієї статті, з недоброякісної сировини (матеріалів), що становлять загрозу для життя і здоров'я людей (ч. 3 ст. 204 КК) відносяться до злочинів з формальним складом, а тому характеризуються умисною виною та прямим умислом. У той же час незаконний збут товарів, виготовлених з недоброякісної сировини (матеріалів), що призвело до отруєння людей чи інших тяжких наслідків відноситься до діяння з матеріальним складом, а отже, тут до наслідків можлива лише необережна форма вини; 2) ці ж зауваження слід віднести до розуміння суб'єктивної сторони злочину, передбаченого ст. 204 КК, яку пропонує П.П. Андрушко. Крім того, цей фахівець змішує загрозу для життя і здоров'я людей з наслідками і характеризує вину до таких «наслідків» — необережною виною або непрямим умислом, що є прикрою помилкою; 3) аналогічної помилки в характеристиці суб'єктивної сторони злочину, передбаченого ч. 3 ст. 204 КК, припускаються О.І. Перепелиця, В.М. Киричко; 4) не уникає помилок у з'ясуванні суб'єктивної сторони цього злочину також А.М. Миколенко у загальних рисах зазначивши, що суб'єктивна сторона злочину характеризується умисною виною і прямим умислом; 5) М.М. Мінаєв припускається помилки в трактуванні вини у злочинах з формальним складом, а саме, що «передбачення є обов'язковою

ознакою інтелектуального моменту умислу у злочинах з формальним складом, знаходять своє підтвердження і в існуванні так званого вольового моменту прямого умислу, яким є бажання настання суспільно небезпечних наслідків» [28, с. 158]. Крім того М.М. Мінаєв зазначає, що дотримується концепції вчинення злочину з двома формами вини, але характеризує суб'єктивну сторону, він зазначає, що «Всім розглядуваним злочинам притаманний прямий умисел, передбачення та бажання настання суспільно небезпечних наслідків у вигляді отримання незаконного доходу від нелегального виготовлення та обігу підакцизних товарів...» [28, с. 161], що є суперечливим; 6) більш точно характеризує суб'єктивну сторону цього злочину О.П. Мамотенко, але він відступає від подвійної форми вини, а також не зв'яже вини з особливостями конструкції складів злочинів, передбачених ст. 204 КК.

Зазначений вище аналіз поглядів на суб'єктивну сторону злочину, передбаченого ст. 204 КК України, хоча і дає певне усвідомлення цього елемента складу злочину, але не вирішує проблеми. З цією метою зупинимося на теоретичних положеннях прямого умислу, тобто необережності, подвійної форми вини. Так, в залежності від психічного змісту умисел підрозділяється на два види — прямий і непрямий. У відповідності із ст. 24 КК злочин визнається вчиненим з прямим умислом, якщо особа, що його вчинила, усвідомлювала, суспільно небезпечний характер свого діяння (дій або бездіяльності), передбачала його суспільно небезпечні наслідки і бажала їх настання [30]. Необережність є злочинною самовпевненістю, якщо особа передбачала можливість настання суспільно небезпечних наслідків свого діяння (дій або бездіяльності), але легковажно розраховувала на їх відвернення [30]. Необережність є злочинною недбалістю, якщо особа не передбачала можливості настання суспільно небезпечних наслідків свого діяння (дій або бездіяльності), хоча повинна була і могла їх передбачити [30].

Усвідомлення суспільно небезпечного характеру вчинюваного діяння і передбачення суспільно небезпечних наслідків визначають процеси, що протікають у сфері свідомості, тому вони складають інтелектуальний елемент прямого умислу, а бажання настання вказаних наслідків, визначаючи вольову сторону психічної діяльності, утворює вольовий елемент прямого умислу [31, с. 660].

Предметом свідомості як елемента умислу «є перш за все ті фактичні обставини, із яких складається суспільно небезпечне діяння. Але в той же час умисел — поняття з соціальним змістом, виходячи з цього усвідомлення одних тільки фактичних елементів не може обґрунтувати відповідальності особи за умисний злочин» [32, с. 30]. Тому слід погодитися з думкою О.І. Рарога, що «умисел являє собою відображення в психіці людини найважливіших фактичних і соціальних властивостей вчинюваного діяння. Оскільки головною соціальною ознакою злочинного діяння, що визначає його матеріальний зміст, є суспільна небезпечність, то в зміст умислу законодавець включає перш за все усвідомлення суспільно небезпечного характеру діяння. З цього слідує, що предметом свідомості при умислі є, по-перше, фактичний зміст вчинюваного діяння і, по-друге, його соціальне значення [31, с. 66].

Слід акцентувати увагу на тому, що в складах злочинів, сконструйованих по типу формальних (до яких належать злочини, передбачені ч. 1, 2 і 3

ст. 204 КК, за виключенням ознаки «а так само незаконний збут таких товарів, що призвело до отруєння людей чи інших тяжких наслідків», за ч. 3 ст. 204 КК), тому наслідки лежать за межами їх об'єктивної сторони і не можуть бути предметом ні інтелектуального, ні вольового ставлення. Отже, в ч. 1, 2, 3 ст. 204 (за означеним виключенням) ознаками об'єктивної сторони, що створюють суспільну небезпеку, є сама заборона законом дія або бездіяльність. Тому в названих нами випадках у формальних складах (ч. 1, 2, 3 ст. 204 КК) вольовий зміст умислу вичерпується відношенням до самих суспільно небезпечних дій (бездіяльності). Крім того, необхідно зазначити, що певною мірою дана проблема знайшла своє вирішення на законодавчому рівні і в КК деяких зарубіжних держав [33; 34; 35; 36; 37].

Висновки. Отже, за ч. 1 ст. 204 КК інтелектуальний момент умислу особа усвідомлює: 1) наступні фактичні обставини із яких складається суспільно небезпечне діяння: а) усвідомлення об'єкта злочину, але це не рівнозначно його юридичній визначеності, хоча суб'єкт цього умисного злочину може не знати точно, на який безпосередній об'єкт посягає його діяння, але повинен усвідомлювати, що завдає шкоду певним охоронюваним законом відносинам, а саме, належного справлення акцизного збору з підакцизних товарів до Державного бюджету; б) розуміє предмет злочину — підакцизні товари; в) незаконність дій: придбання незаконно виготовлених підакцизних товарів з метою їх збуту; незаконне зберігання незаконно виготовлених підакцизних товарів з метою їх збуту; незаконний збут незаконно виготовлених підакцизних товарів; незаконне транспортування з метою збуту незаконно виготовлених підакцизних товарів. Натомість вольовий момент умислу в ч. 1 ст. 204 характеризується бажанням вчинити перераховані в ній дії і завдати шкоди суспільним відносинам, що охороняються законом.

Для ч. 2 ст. 204 КК інтелектуальний момент умислу — особа усвідомлює: 1) наступні фактичні обставини із яких складається суспільно-небезпечне діяння: а) усвідомлення такого об'єкта злочину і в такій же можливості його розуміння як і за ч. 1 ст. 204 КК; б) розуміє предмет злочину, підакцизні товари передбачені ч. 2 ст. 204 КК; в) усвідомлює незаконність таких дій, як: виготовлення алкогольних напоїв, тютюнових виробів або інших підакцизних товарів; усвідомлення способу таких дій «шляхом відкриття підпільних цехів»; усвідомлення використання засобів вчинення злочину «використання обладнання», що забезпечує масове виробництво таких товарів; усвідомлення особою, що він є суб'єктом, який раніше був засуджений за такий злочин. Вольовий момент умислу бажання вчинити такі дії.

Для ч. 3 ст. 204 КК у першій формі прояву цього злочину інтелектуальний момент умислу охоплення усвідомлення: в загальних рисах об'єкт злочину; дій, передбачених ч. 1 та 2 ст. 204 КК — це незаконне виготовлення товарів, зазначених в ч. 1 або 2 цієї статті; засобів вчинення цих злочинів — це недоброякісна сировина (матеріали), що становлять загрозу для життя і здоров'ю людей. Вольовий момент бажання вчинити такі дії.

Ч. 3 ст. 204 КК, передбачений злочин з подвійною формою вини, який відноситься до такого типу злочинів з двома формами вини і характеризується

неоднорідним психічним відношенням до дії, яка є злочинною незалежно від наслідків, і до кваліфікуючого наслідку, який за наслідками завдає шкоду додатковому об'єкту, а не тому, який поставлений під охорону нормою, формулюючою основний склад цього злочину (в нашому випадку відносинами, що забезпечують життя, здоров'я людей, власність). У нашому випадку основний склад і дії становлять злочини з формальним складом, а кваліфікований включає перераховані в загальних рисах тяжкі наслідки. Тому до дій тут є прямий умисел, а до наслідків лише необережна форма вини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кримінальне право України. Загальна частина : підруч. для студ. юрид. вузів і фак. / [Г. В. Андрусів, П. П. Андрушко, В. В. Беньківський та ін.] ; за ред. П.С. Матишевського та ін.]. — К. : Юрінком Інтер, 1997. — 512 с.
2. *Беньківський В.О.* Деякі теоретичні питання вини / В.О. Беньківський // Держава і право : зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки / Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. — К., 2000. — Вип. 7. — С. 392–396.
3. *Воробей П.А.* Теорія і практика кримінально-правового ставлення в вину / Петр Адамович Воробей. — К. : НАВСУ, 1997. — 184 с.
4. *Рарог А.И.* Субъективная сторона и квалификация пре ступлений / Алексей Иванович Рарог. — М. : Профобразование, 2001. — 135 с.
5. *Ткачук А.Л.* До питання про витоки вини як правової категорії / А.Л. Ткачук // Актуальні проблеми держави та права / Одес. нац. акад. — Одеса, 2000. — Вип. 13. — С. 144–148.
6. *Фельдблюм В.С.* Уголовная ответственность за заведомо ложное показание : автореф. дисс. на соискание ученой степени канд. юрид. наук : спец. 12.715. «Уголовное право и уголовный процесс» / В.С. Фельдблюм. — М., 1972. — 16 с.
7. *Матвейчук В.К.* Уточнение понятия субъекта экологических преступлений на современном этапе развития общества и государства / В.К. Матвейчук // Проблеми боротьби зі злочинністю в Україні : тези доповідей і повідомлень респ. наук. конф. / АН України. Інститут держави і права ім. В. М. Корецького. — К., 1992. — С. 62–64.
8. Учебник уголовного права. Общая часть / [Бородин С.В., Кудрявцев В.Н., Кузнецова Н.Ф. и др.] ; под ред. В.Н. Кудрявцева, А.В. Наумова. — М. : Спартак, 1998. — 412 с.
9. *Матвійчук В.К.* Суб'єктивна сторона складу злочину : [лекція] / В.К. Матвійчук, С.А. Тарарухін. — К. : Українська академія внутрішніх справ, 1994. — 36 с.
10. *Светлов А.Я.* Субъективная сторона преступления / А.Я. Светлов // Уголовное право Украинской ССР на современном этапе : Часть общая. — К., 1995. — С. 160–168.
11. *Дагель П.С.* Содержание, форма и сущность вины в советском уголовном праве / П.С. Дагель // Изв. вузов. Правоведение. — 1969. — № 1. — С. 77–79.
12. *Дагель П.С.* Субъективная сторона преступления и ее установление / П.С. Дагель, Д.П. Котов. — Воронеж : Воронеж. Ун-т, 1974. — 230 с.
13. *Дагель П.С.* Понятие вины в советском уголовном праве / П.С. Дагель // Материалы XIII научной конференции ДВГУ. — Владивосток, 1968. — Ч. IV. — С. 121–129.
14. *Демидов Ю.А.* Социальная ценность и оценка в уголовном праве / Юрий Андреевич Демидов. — М. : Юрид. лит, 1975. — 184 с.

15. *Злобин Г.А.* Виновное вменение в историческом аспекте / Г.А. Злобин // Уголовное право в борьбе с преступностью. — М., 1981. — С. 20–26.
16. *Протченко Б.А.* Понятие невменяемости в советском уголовном праве / Б. А. Протченко // Изв. вузов. Правоведение. — 1987. — С. 82–86.
17. *Малков В.П.* Субъективные основания уголовной ответственности / В. П. Малков // Государство и право. — 1995. — № 1. — С. 14–16.
18. *Плотников А.И.* Объективное и субъективное в уголовном праве (оценка преступления по юридическим признакам) / Александр Иванович Плотников. — Оренбург : Основа, 1997. — 140 с.
19. *Утевский Б.С.* Вина в советском уголовном праве / Борис Самойлович Утевский. — М. : Госюриздат, 1950. — 319 с.
20. *Дагель П.С.* Установление субъективной стороны преступления / П.С. Дагель, Р.В. Михеев. — Владивосток : ДВГУ, 1972. — 36 с.
21. *Дурманов Н.Д.* Понятие преступления / Николай Дмитриевич Дурманов. — М. — Л. : АН СССР, 1948. — 312 с.
22. *Никифоров Б.С.* Об умысле по действующему законодательству / Б.С. Никифоров // Советское государство и право. — 1965. — № 6. — С. 26–28.
23. *Скляр С.В.* Вина и мотивы преступного поведения / Сергей Валерьевич Скляр. — СПб. : Р. Асланов, Юридический центр Пресс, 2004. — 326 с.
24. *Дудоров О.О.* Злочини у сфері господарської діяльності / О.О. Дудоров // Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України; за заг. ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. — 9-те вид., перероб. та допов. — К. : Юридична думка, 2012. — С. 568–720.
25. *Андрушко П.П.* Злочини у сфері господарської діяльності / П.П. Андрушко // Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: за станом законодавства і постанов Пленуму Верховного Суду України на 1 грудня 2001 р.; за ред. С.С. Яценка. — К. : А.С.К., 2002. — С. 395–520.
26. *Перепелиця О.І.* Злочини в сфері господарської діяльності / О.І. Перепелиця, В.М. Кириченко, В.Я. Тацій // Кримінальне право України: Особлива частина: підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.; за ред. проф. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. — 5-те вид., переробл. і доповн. — Х. : Право, 2015. — С. 201–265.
27. *Миколенко А.Н.* Преступления в сфере хозяйственной деятельности / А.Н. Миколенко // Уголовный кодекс Украины. Комментарий: Под ред. Ю.А. Кармазина и Е.Л. Стрельцова. — Харьков : ООО «Одиссей», 2001. — С. 437–495.
28. *Мінаєв М.М.* Кримінальна відповідальність за незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів (ст. 204 КК України): Дисертація на здобуття наукового ступеня канд. юрид. наук; за спец. 12.00.08 — кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право / Михайло Миколайович Мінаєв. — К. : Київський нац. ун-т імені Тараса Шевченка. 2005. — 225 с.
29. *Момотенко О.П.* Кримінально-правова характеристика складу злочину, передбаченого статтею 204 КК України / О.П. Момотенко // Вісник Запорізького національного університету. Серія Юридичні науки. Вип. 6–1. — Том 3., 2014. — С. 148–152.
30. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 р. — К. № 2341-III // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 25/26. — Ст. 131.
31. *Ророг А.И.* Субъективная сторона преступления / А.И. Ророг // Энциклопедия уголовного права. Т. 4 Состав преступления. Издание профессора Малинина, 2005. — С. 629–787.

32. Никифоров Б.С. Об умысле по действующему законодательству / Б.С. Никифоров // Советское государство и право. — 1965. — № 6. — С. 27–34.

33. THE JAPANESE PENAL CODE / Edited and introduction by Doctor of Law, prof. A.I. Korobeev. — St Petersburg : «Yuridicheskyy Center — Press», 2002. — 226 p.

34. The Swiss Penal Code / Preface by a member of the Council of Federation the Federal Assembly of the RF. N. Volkov; edited, translated from German, and introduction by Candidate of Law A.V. Serebrennikova; — St Petersburg : «Yuridicheskyy Center — Press», 2002. — 366 p.

35. Criminal Legislation of Norway / Edited and introductory article by Doctor of Law, professor Yn. V. Golik; translated from Norwegian A.V. Zhmenya. — St. Petersburg : «Yuridicheskyy Center — Press», 2002. — 366 p.

36. The Latvian Penal / edited and introduction by candidate of law A.I. Lukashov and candidate of law E.A. Sarkisova, translated from Latvian by candidate of Law A.I. Lukashov. — St. Petersburg : «Yuridicheskyy Center — Press», 2001. — 313 p.

37. The Bulgarian Penal Code / edited by candidate of Law, assistant professor A.I. Lukashov; introduction by Y.I. Aidarov. — St. Petersburg : «Yuridicheskyy Center — Press», 2001. — 298 p.

REFERENCES

1. Kryminalne pravo Ukrainy. Zahalna chastyna : pidruch. dlia stud. yuryd. vuziv i fak. / [H.V. Andrusiv, P.P. Andrushko, V.V. Benkivskyyi ta in.]; za red. P.S. Matyshevskoho ta in.]. — K. : Yurinkom Inter, 1997. — 512 s.

2. *Benkivskyyi V.O.* Deiaki teoretychni pytannia vyny / V.O. Benkivskyyi // Derzhava i pravo : zb. nauk. prats. Yurydychni i politychni nauky / Instytut derzhavy i prava im. V.M. Koretskoho NAN Ukrainy. — K., 2000. — Vyp. 7. — S. 392–396.

3. *Vorobei P.A.* Teoriia i praktyka kryminalno-pravovoho stavlennia v vynu / Petr Adamovych Vorobei. — K. : NAVSU, 1997. — 184 s.

4. *Rarog A.I.* Subektivnaja storona i kvalifikacija prestuplenij / Aleksej Ivanovich Rarog. — M. : Profobrazovanie, 2001. — 135 s.

5. *Tkachuk A.L.* Do pytannia pro vytky vyny yak pravovoi katehorii / A.L. Tkachuk // Aktualni problemy derzhavy ta prava / Odesa. nats. akad. — Odesa, 2000. — Vyp. 13. — S. 144–148.

6. *Fel'dbljum V.S.* Ugolovnaja otvetstvennost' za zavedomo lozhnoe pokazanie : avtoref. diss. na soiskanie uchenoi stepeni kand. jurid. nauk : spec. 12.715. «Ugolovnoe pravo i ugolovnyj process» / V.S. Fel'dbljum. — M., 1972. — 16 s.

7. *Matvejchuk V.K.* Utochnenie ponjatija subekta jekologicheskikh prestuplenij na sovremennom jetape razvitija obshhestva i gosudarstva / V.K. Matvejchuk // Problemy borotby zi zlochynnistiu v Ukraini : tezy dopovidei i povidomlen resp. nauk. konf. / AN Ukrainy. Instytut derzhavy i prava im. V.M. Koretskoho. — K., 1992. — S. 62–64.

8. Uchebnik ugolovnogo prava. Obshhaja chast' / [Borodin S.V., Kudrjavcev V.N., Kuznecova N.F. i dr.]; pod red. V.N. Kudrjavceva, A.V. Naumova. — M. : Spartak, 1998. — 412 s.

9. *Matviichuk V.K.* Subiektyvna storona skladu zlochynu : [leksiiia] / V.K. Matviichuk, S.A. Tararukhin. — K. : Ukrainka akademiia vnutrishnikh sprav, 1994. — 36 s.

10. *Svetlov A.Ja.* Subektivnaja storona prestuplenija / A.Ja. Svetlov // Ugolovnoe pravo Ukrainskoj SSR na sovremennom jetape : Chast' obshhaja. — K., 1995. — S. 160–168.

11. *Dagel' P.S.* Soderzhanie, forma i sushhnost' viny v sovetskom ugolovnom prave / P.S. Dagel' // Izv. vuzov. Pravovedenie. — 1969. — № 1. — S. 77–79.

12. *Dagel' P.S.* Subektivnaja storona prestuplenija i ee ustanovlenie / P.S. Dagel', D.P. Kotov. — Voronezh : Voronezh. Un-t, 1974. — 230 s.
13. *Dagel' P.S.* Ponjatie viny v sovetskom ugovnomn prave / P.S. Dagel' // Materialy XIII nauchnoj konferencii DVGU. — Vladivostok, 1968. — Ch. IV. — S. 121–129.
14. *Demidov Ju.A.* Social'naja cennost' i ocenka v ugovnomn prave / Jurij Andreevich Demidov. — M. : Jurid. lit, 1975. — 184 s.
15. *Zlobin G.A.* Vinovnoe vmenenie v istoricheskom aspekte / G.A. Zlobin // Ugolovnoe pravo v bor'be s prestupnost'ju. — M., 1981. — S. 20–26.
16. *Protchenko B.A.* Ponjatie nevmenjaemosti v sovetskom ugovnomn prave / B.A. Protchenko // Izv. vuzov. Pravovedenie. — 1987. — S. 82–86.
17. *Malkov V.P.* Subektivnye osnovanija ugovnoj otvetstvennosti / V.P. Malkov // Gosudarstvo i pravo. — 1995. — № 1. — S. 14–16.
18. *Plotnikov A.I.* Obektivnoe i subektivnoe v ugovnomn prave (ocenka prestuplenija po juridicheskim priznakam) / Aleksandr Ivanovich Plotnikov. — Orenburg : Osnova, 1997. — 140 s.
19. *Utevsckij B.S.* Vina v sovetskom ugovnomn prave / Boris Samojlovich Utevsckij. — M. : Gosjurizdat, 1950. — 319 s.
20. *Dagel' P.S.* Ustanovlenie subektivnoj storony prestuplenija / P.S. Dagel', R.V. Miheev. — Vladivostok : DVGU, 1972. — 36 s.
21. *Durmanov N.D.* Ponjatie prestuplenija / Nikolaj Dmitrievich Durmanov. — M. — L. : AN SSSR, 1948. — 312 s.
22. *Niki-forov B.S.* Ob umysle po dejstvujushhemu zakonodatel'stvu / B.S. Niki-forov // Sovetskoe gosudarstvo i pravo. — 1965. — № 6. — S. 26–28.
23. *Sklyarov S.V.* Vina i motivy prestupnogo povedenija / Sergej Valer'evich Sklyarov. — SPb. : R. Aslanov, Juridicheskij centr Press, 2004. — 326 s.
24. *Dudorov O.O.* Zlochyny u sferi hospodarskoj diialnosti / O.O. Dudorov // Naukovo-praktychnyi komentar Kryminalnoho kodeksu Ukrainy; za zah. red. M.I. Melnyka, M.I. Khavroniuka. — 9-te vyd., pererob. ta dopov. — K. : Yurydychna dumka, 2012. — S. 568–720.
25. *Andrushko P.P.* Zlochyny u sferi hospodarskoj diialnosti / P.P. Andrushko // Naukovo-praktychnyi komentar do Kryminalnoho kodeksu Ukrainy; za stanom zakonodavstva i postanov Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy na 1 hrudnia 2001 r.; za red. S.S. Yatsenka. — K. : A.S.K., 2002. — S. 395–520.
26. *Perepelytsia O.I.* Zlochyny v sferi hospodarskoj diialnosti / O.I. Perepelytsia, V.M. Kyrychenko, V.Ya. Tatsii // Kryminalne pravo Ukrainy: Osoblyva chastyna: pidruchnyk / Yu.V. Baulin, V.I. Borysov, V.I. Tiutiuhin ta in.; za red. prof. V.Ya. Tatsiia, V.I. Borysova, V.I. Tiutiuhina. — 5-te vyd., pererobl. i dopovn. — Kh. : Pravo, 2015. — S. 201–265.
27. *Mikolenko A.N.* Prestuplenija v sfere hozhajstvennoj dejatel'nosti / A.N. Mikolenko // Ugolovnyj kodeks Ukrainy. Kommentarij: Pod red. Ju.A. Karmazina i E.L. Strel'cova. — Har'kov : OOO «Odisej», 2001. — S. 437–495.
28. *Minaiev M.M.* Kryminalna vidpovidalnist za nezakonne vyhotovlennia, zberihannia, zbut abo transportuvannia z metoiu zbutu pidaktsyznykh tovariv (st. 204 KK Ukrainy): Dysertatsiia na zdobuttia naukovoho stupenia kand. yuryd. nauk; za spets. 12.00.08 — kryminalne pravo ta kryminolohiia; kryminalno-vykonavche pravo / Mykhailo Mykolaiovych Minaiev. — K. : Kyivskiy nats. un-t imeni Tarasa Shevchenka. 2005. — 225 s.
29. *Momotenko O.P.* Kryminalno-pravova kharakterystyka skladu zlochynu, peredbachenoho statteiu 204 KK Ukrainy / O.P. Momotenko // Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. Seriia Yurydychni nauky. Vyp. 6–1. — Tom 3., 2014. — S. 148–152.

30. Kryminalnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 5 kvitnia 2001 r. — K. № 2341-III // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. — 2001. — № 25/26. — St. 131.

31. *Rarog A.I.* Subektivnaja storona prestuplenija / A.I. Rarog // Jenciklopedija ugovnogo prava. T. 4 Sostav prestuplenija. Izdanie professora Malinina, 2005. — S. 629—787.

32. *Nikiforov B.S.* Ob umysle po dejstvujushhemu zakonodatel'stvu / B.S. Niki-forov // Sovetskoe gosudarstvo i pravo. — 1965. — № 6. — S. 27—34.

33. THE JAPANESE PENAL CODE / Edited and introduction by Doctor of Law, prof. A.I. Korobeev. — St Petersburg: «Yuridichesky Center — Press», 2002. — 226 p.

34. The Swiss Penal Code / Preface by a member of the Council of Federation the Federal Assembly of the RF. N. Volkov; edited, translated from German, and introduction by Candidate of Law A.V. Serebrennikova; — St Petersburg: «Yuridichesky Center — Press», 2002. — 366 p.

35. Criminal Legislation of Norway / Edited and introductory article by Doctor of Law, professor Yn.V. Golik; translated from Norwegian A.V. Zhmenya. — St. Petersburg: «Yuridichesky Center — Press», 2002. — 366 p.

36. The Latvian Penal / edited and introduction by candidate of law A.I. Lukashov and candidate of law E.A. Sarkisova, translated from Latvian by candidate of Law A.I. Lukashov. — St. Petersburg: «Yuridichesky Center — Press», 2001. — 313 p.

37. The Bulgarian Penal Code / edited by candidate of Law, assistant professor A.I. Lukashov; introduction by Y.I. Aidarov. — St. Petersburg: «Yuridichesky Center — Press», 2001. — 298 p.

Гмирін А.А. Суб'єктивна сторона злочину незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів

У статті досліджується суб'єктивна сторони злочину, передбаченого ч. 1, 2 та 3 ст. 204 КК України. Автором з'ясовані загальнотеоретичні положення, що стосуються суб'єктивної сторони злочину, форм і видів вини, необережності. У роботі піддані критичному аналізу спірні положення, що стосуються цього предмета дослідження.

На підставі дослідження зроблені аргументовані висновки, що стосуються проблеми дослідження.

Ключові слова: суб'єктивна сторона, вина, мотив, мета, інтелектуальний елемент умислу, вольовий елемент умислу, подвійна форма вини.

Гмырин А.А. Субъективная сторона преступления незаконное изготовление, хранение, сбыт или транспортировка с целью сбыта подакцизных товаров

В статье исследуется субъективная стороны преступления, предусмотренного ч. 1, 2 и 3 ст. 204 УК Украины. Автором выяснены общетеоретические положения, касающиеся субъективной стороны преступления, форм и видов вины, неосторожности. В работе подвергнуты критическому анализу спорные положения, касающиеся этого предмета исследования.

На основании исследования сделаны аргументированные выводы, касающиеся проблемы исследования.

Ключевые слова: субъективная сторона, вина, мотив, цель, интеллектуальный элемент умысла, волевой элемент умысла, двойная форма вины.

Gmyrin A. Mental Element of a Crime of Unlawful Manufacturing, Storage, Sale or Transportation for Selling Purposes of Excisable Goods

In this article, the mental element of a crime provided for by Parts 1, 2, and 3, Article 204 of the Criminal code of Ukraine is researched. The author investigates general theoretical provisions regarding the mental element of a crime, forms, and kinds of guilt, carelessness. The critical analysis of the existing viewpoints on the topic is provided.

Grounding on the research, the substantiated conclusions regarding the research issue are suggested.

Keywords: *Mental Element; Guilt; Motive; Purpose; Intellectual Element of Intent; Willed Element of Intent; Double Form of Guilt*

Стаття надійшла до редакції: 9.08.2017.